

(שמות לא) ושמרתם את השבת פי קדש היא לכם. ואחד - ששבת אינה זמינה, שהרי ירשתו היא ודאי. ירשה של קדש הוא יורש ואינו מזמן, ועל כן כלם מזמנים בקדש, ומתקשרים בשבת ומתעטרים בו. בזה היום השביעי מתעטר בו, ועל כן שבת אינה מזמנת.

רבן שונכנס לבית אביו ואמו ואכל ושתה בשעה שהוא רוצה. למלך שהיה לו בן יחיד, חביב נפשו, נתן לו שושבין לשמר אותו ולהתחבר עמו. אמר המלך, נאה הוא להזמין את השושבינים הללו של בני ולהראות את הכבוד והחביבות שלי עמם. הזמין את השושבינים הללו. הבן לא ראו לזמן, אלא להפגס ולאכל ולשתות בבית אביו בשעה שהוא רוצה. זהו שכתוב (שם טו) מי כמכה באלם ה' מי כמכה נאדר בקדש. נאדר בקדש ודאי, כבן שהתתקן (שהתחזק) באביו נאדר בקדש, ולא מזמן מהקדש.

ששת ימים תעשה מלאכה. ששת ימים מה מעשיהם? אמר רבי יוסי, כתוב כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, ולא כתוב בששת, והרי פרשוה, וכל יום ויום עושה מעשהו, ונקראים ימי מלאכה.

אמר רבי יצחק, אם כן, למה נקראו ששת ימי חל? למה חל? אמר רבי יוסי, עכשו מתנהג העולם על ידי השלוחים שלהם, משום כן נקראים ימי חל.

רבי חייא אמר, משום שמתר לעשות בהם עבודה, ומשום כן לא נקראים קדש, ומי שלא נקראים קדש, נקראים חל, ועל כן התקינו החברים בהבדלה, בין קדש לחל. מה ההבדלה כאן?

ודאי קדש אקרי, דכתיב, (שמות לא) ושמרתם את השבת פי קדש היא לכם. וחד, דשבת לאו זמין הוא, דהא ירותא דיליה הוא ודאי. ירותא דקדש הוא ירית, ולא זמיני. ועל דא כלהון זמינין בקדש, ומתקשרין בשבת, ומתעטרין ביה. בהאי, יומא שביעאה אתעטר ביה, ועל דא שבת לאו זמין הוא.

לברא דעאל לביתא דאבוי ואמיה, ואכל ושתי, בשעתא דהוא בעי. למלכא דהוה ליה ברא יחידאי, חביבא דנפשיה, יהב ליה שושבינא לנטרא ליה, ולאתחברא בהו. אמר מלכא, יאות הוא לזמנא לאלין שושבינין דברי, ולאחזאה יקרא וחביבותא דילי בהו, זמין לון להני שושבינין. ברא לא אתחזי לזמנא, אלא למיעל ולמיכל ולמשתי בביתא דאבוי, בשעתא דאיהו בעי. הדא הוא דכתיב, (שמות טו) מי כמכה באלם ה' מי כמכה נאדר בקדש, (דף צ"ד ע"ב) נאדר בקדש ודאי, כבר דאתתקן (ס"א דאתתקן) באבוי, נאדר בקדש, ולא זמין מקדש.

ששת ימים תעשה מלאכה, ששת ימים מאי עבידתיהו. אמר רבי יוסי, כתיב פי ששת ימים עשה יי' את השמים ואת הארץ, ולא כתיב בששת. והא אוקמוה, וכל יומא ויומא עביד עבידתיה, ואקרון יומי מלאכה. אמר רבי יצחק אי הכי אמאי אקרון ששת ימי חול, אמאי חול. אמר רבי יוסי, השתא אתנהיג עלמא על ידא דשלוחייהו, בגין כן יומי חול אקרון.

רבי חייא אמר, בגין דשרי למעבד בהון עבידתא, ובגין דא לא אקרון קדש. ומאן דלאו אקרון קדש, חול אקרון. ועל דא אתקיניו חבריאי בהבדלה, בין קדש לחול. מאי הבדלה